

Za Alpe kot vzorčno regijo na področju varstva podnebja

**Zahteve CIPRE za izdelavo
akcijskega načrta Alpske konvencije
za področje podnebja.
Strategije zmanjševanja in prilagajanja**

Schaan, 9. maj 2008

Vsebina

VSEBINA	2
PREAMBULA	4
STRATEGIJE ZMANJŠEVANJA POSLEDIC PODNEBNIH SPREMENB: ENERGIJA, PROMET IN TURIZEM V SREDIŠČU POZORNOSTI	6
UKREPI NA PODROČJU ENERGIJE	6
ENERGIJA ZA OGREVANJE KOT KLJUČNO PODROČJE	6
UPORABA STANDARDA PASIVNE HIŠE NA CELOTNEM OBMOČJU ALP IN SPODBUJANJE ENERGIJSKE OBNOVE STAVB	7
POVEČANJE UČINKOVITOSTI PROIZVODNJE ENERGIJE	7
VIZIJA PRIHODNJEGA RAZVOJA NA PODROČJU ENERGIJE ZA ALPE	7
UKREPI NA PODROČJU PROMETA	8
ZAČETI PRI VSEH OBLIKAH PROMETA OSEBNIH IN TOVORNIH MOTORNH VOZIL	8
PROMETNE POVEZAVE V ALPSKIH AGLOMERACIJAH	8
SISTEM UPRAVLJANJA PROMETA NA VSEALPSKI RAVNI	9
OMEJITEV HITROSTI NA OBMOČJU ALP	9
OMEJITEV HITROSTI V CELOTNEM ALPSKEM PROSTORU	10
UKREPI NA PODROČJU TURIZMA	11
100 TURISTIČNIH PAKETOV ZA TRAJNOSTNO MOBILNI TURIZEM V ALPAH	11
BREZ VARSTVA PODNEBJA NI SPODBUJANJA TURIZMA	11
STRATEGIJE PRILAGAJANJA POSLEDICAM PODNEBNIH SPREMENB: TRAJNOSTNI RAZVOJ TURIZMA TER RAVNANJA Z NARAVNIMI VIRI IN S KRAJINO	13
UKREPI NA PODROČJU PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA	13
DOLOČITEV OGROŽENIH OBMOČIJ V CELOTNEM ALPSKEM PROSTORU	13
UKREPI NA PODROČJU BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI	14
URESNIČITEV VSEALPSKE EKOLOŠKE POVEZANOSTI	14
SPODBUJANJE RASTIŠČU USTREZNE IZBIRE DREVESNIH VRST	14
CERTIFICIRANJE VSEH GOZDOV V ALPSKEM PROSTORU	15
UKREPI NA PODROČJU TURIZMA	15
OPUSTITEV SUBVENCIONIRANJA UPORABE SNEŽNIH TOPOV	16
OPUSTITEV UREJANJA DOSTOPA DO LEDENIŠKIH POVRŠIN IN DOSLEJ NEDOSTOPNIH DELOV KRAJINE	16
UKREPI NA PODROČJU VODA	17
VSEALPSKA STRATEGIJA ZA TRAJNOSTNO RAVNANJE Z VODAMI IN NJIHOVIMI HABITATI	17

OBVEŠČANJE, IZOBRAŽEVANJE IN RAZISKOVANJE KOT HORIZONTALNE TEME 18

OBVEŠČANJE, IZOBRAŽEVANJE IN PRENOS ZNANJA 18

VSEALPSKA KAMPANJA OBVEŠČANJA IN OZAVEŠČANJA JAVNOSTI 18

NATEČAJ ZA ZGLEDNO RAVNANJE S PODNEBJEM 18

RAZISKOVANJE 19

**FINANCIRANJE KOT HORIZONTALNA TEMA: ALPSKI SKLAD ZA VARSTVO
PODNEBJA BO NAMENJEN IZVAJANJU AKCIJSKEGA NAČRTA 20**

**SPREMLJANJE IN NADZOROVANJE TER PRILAGAJANJE AKCIJSKEGA NAČRTA ZA
PODROČJE PODNEBJA 20**

Preambula

Alpe so še zelo daleč od politike, ki bi bila sprejemljiva za podnebje, a spremembe trenutnega trenda so uresničljive, se glasi sklepna misel letne strokovne konference Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA) »Alpe – korak pred Kjotom«, ki je potekala od 18. do 20. septembra 2007 v St. Vincentu v dolini Aoste.

Ključ za zmanjšanje segrevanja Zemljinega površja moramo poiskati v našem ravnanju z energijo. Med rabo neobnovljivih fosilnih goriv in emisijami CO₂ obstaja neposredna povezava. Kot je prepričan Svet za podnebje OZN, bomo morali do leta 2050 emisije toplogrednih plinov zmanjšati za več kot 50 % v primerjavi s stanjem iz leta 1990. Kolikor je danes znano, za doseg tega cilja ne obstaja nobena bližnjica. Če hočemo omejiti škodo, ki jo povzročajo podnebne spremembe, bo treba emisije v industrijskih državah do leta 2020 zmanjšati za 25-40 % v primerjavi s stanjem iz leta 1990.

Zaradi naravnoprostorskih danosti Alpe še posebno občutijo posledice podnebnih sprememb. Poleg tega segrevanje Zemljinega površja na območju Alp poteka hitreje in močnejše kot v drugih regijah, kar je dokazal IPCC. V Alpah pa obstajajo tudi posebne možnosti za soočenje z vzroki in posledicami podnebnih sprememb s pomočjo strategij trajnostnega razvoja. Varstvo podnebja bo zaradi tega v agendi alpske politike imelo vedno pomembnejšo vlogo. Če želimo v globalnem merilu resnično prispevati k varstvu podnebja, ne zadostujejo samo prizadevanja, da Alpe postanejo območje, ki je nevtravno glede izpustov toplogrednih plinov: nasprotno, alpski prostor mora s svojimi obširnimi naravnimi območji in gozdovi postati ponor CO₂ in opazno doseči pozitivno bilanco CO₂ in to v najkrajšem možnem času. Zato je potrebno delovanje zasebnih in javnih deležnikov, dolžnost politike pa je, da v ta namen ustvari ustrezne okvirne pogoje.

Alpe imajo tako vse možnosti, da postanejo vzročna regija na področju varstva podnebja. To je bil tudi razlog, da je CIPRA leta 2006 alpske države pozvala k sprejetju akcijskega načrta za podnebje. Okoljski ministri pogodbenic Alpske konvencije so poziv sprejeli. IX. alpska konferenca je 9. novembra 2006 v Alpbachu Stalni odbor pooblastila, da »*do X. alpske konference na ustrezen način pripravi akcijski načrt za izvajanje deklaracije o podnebnih spremembah s posebnimi priporočili za delovanje na območju Alp in oblikuje dolgoročne pobude vključno s časovnim načrtom*«.

V prizadevanju, da bi akcijski načrt napolnila s konkretno vsebino, je CIPRA strokovnjake iz članskih organizacij zaprosila za ustrezne predloge, o katerih so razpravljali na delavnici 23. in 24. novembra 2007 v Meranu/I.

CIPRA bo pričujoči dokument v skrajšani obliki v sodelovanju s članskimi organizacijami in partnerskimi institucijami javnosti predstavila kot listino za varstvo podnebja v Alpah.

CIPRA se osredotoča na nekatere maloštevilne bistvene zahteve, ki so za alpski prostor velikega pomena, katerih izvedba je možna v smiselnem roku in ki so pomembne za zmanjšanje posledic podnebnih sprememb oz. za prilagajanje nanje. Osrednja zahteva CIPRE pri tem ostaja, da pogodbenice Alpske konvencije ne sprejemajo ali podpirajo ukrepov, ki bi bili v nasprotju z zmanjševanjem segrevanja podnebja.

Kar zadeva izvajanje zahtevanih ukrepov, bo CIPRA intenzivno sodelovala pri izdelavi ustreznih podlag, pri širjenju znanja in v sodelovanju s članskimi organizacijami pri političnem uveljavljanju teh zahtev, s tem pa tudi pri ustvarjanju pogojev za trajnostno izvajanje ukrepov. V tem oziru bo zagotovo koristen prispevek projekta za trajnostno ravnanje s podnebnimi

spremembami, ki ga je CIPRA začela pred kratkim izvajati s finančno podporo Sklada za varstvo narave MAVa.

Strategije zmanjševanja posledic podnebnih sprememb: energija, promet in turizem v središču pozornosti

Zasebna gospodinjstva dosegajo s 30-odstotnim deležem pri rabi končne energije enako visok delež, kot ga sicer dosega prometni sektor. Največji delež – več kot 70 % – odpade pri gospodinjstvih na ogrevanje prostorov, za kar se uporabljajo večinoma fosilni viri energije (kurilno olje, zemeljski plin).

Zasebna gospodinjstva, predvsem ogrevanje stavb, in promet sta področji, kjer je raba fosilnih virov energije največja, zato so tudi možnosti za preprečevanje izpusta CO₂ v ozračje tukaj najpomembnejše. Delež turizma v prometu in ogrevanju stavb je pomemben, zato je CIPRA pri oblikovanju ukrepov za zmanjševanje posledic podnebnih sprememb v ospredje postavila prav energijo oz. ogrevanje stavb, promet in turizem.

Ukrepi za zmanjšanje posledic podnebnih sprememb so trajnostni in smiselni, če ustrezajo naslednjim merilom:

- β končni rezultat njihovega izvajanja mora biti občutno zmanjšanje emisij CO₂,
- β ukrepi ne smejo negativno vplivati na naravo in krajino (npr. brez omejevanja biotske raznovrstnosti zaradi netrajnostne rabe gozdov, brez gradnje novih hidroelektrarn, če moteče vplivajo na podobo krajine in ekologijo voda),
- β ne smejo imeti negativnih socialnih vplivov (npr. slabše oskrbovanje prebivalstva z živili v revnejših državah) in
- β uresničljivi morajo biti v razumnem časovnem okviru in ob finančnih stroških, ki so s pričakovanim rezultatom v razumnem razmerju.

Ukrepi na področju energije

Energija za ogrevanje kot ključno področje

Energija je preveč dragocena, da bi jo zapravljali. CIPRA je zato prepričana, da je izkoriščanje potencialov za varčevanje z energijo skupaj s sprejetjem ukrepov za učinkovito rabo energije pomembnejše kot enostranska osredotočenost na spodbujanje rabe obnovljivih virov energije. Na osrednjem področju svojega delovanja – raba energije za ogrevanje – CIPRA s projektom climalp že več let vodi kampanjo obveščanja javnosti o gradnji nizkoenergijskih hiš z gradbenimi materiali regionalnega izvora. O tem obstaja prav na območju Alp veliko znanja in množica primerov dobre prakse.

Prav tako je CIPRA prepričana, da imajo Alpe zaradi svojih bogatih naravnih virov, kot so les, voda, sonce, geotermija in tudi veter, kolikor je njegova raba pač možna in smiselna, vse možnosti, da postanejo vzorčna regija, ki lahko potrebe po energiji, kolikor je le mogoče, pokrije z obnovljivimi viri in tako opazno preseže cilje Kjotskega protokola. Dosledna izraba vseh obstoječih možnosti za varčevanje z energijo mora voditi k temu, da za pokritje preostalih potreb po energiji iz obnovljivih virov večji posegi v naravo in krajino ne bodo potrebni.

V 5. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju energije so se pogodbenice zavezale k izvajanju ustreznih ukrepov za varčevanje z energijo, njeno distribucijo in racionalno rabo. Lotiti se je treba tako spodbujanja in projektiranja novogradenj z uporabo tehnologij z nizko porabo energije kot tudi spodbujanja in udejanjanja občinskih oz. lokalnih energetskega zasnov in zasnov varovanja podnebja ter energetske sanacije stavb pri rekonstrukcijah. V 6. členu Protokola o energiji pa se pogodbenice zavezujejo k spodbujanju prednostne rabe energije iz obnovljivih virov po pogojih, ki so sprejemljivi za okolje in krajino.

CIPRA zato pogodbenice Alpske konvencije poziva k izkoriščanju velikega obstoječega potenciala za varčevanje z energijo in povečanju energijske učinkovitosti. V ta namen je treba na nacionalni in evropski ravni sprejeti ukrepe ekonomske politike, kot sta dosledno vključevanje zunanjih stroškov v stroške energije, kamor sodijo tudi posredni stroški podnebnih sprememb, in sprejem sistemskih pravnih določb, denimo določitev minimalnih standardov in programi finančne podpore.

Uporaba standarda pasivne hiše na celotnem območju Alp in spodbujanje energijske obnove stavb

Cilj:

Obsežno zmanjšanje izpustov CO₂ pri ogrevanju stavb.

Ukrepi:

- V smislu kratkoročno izvedljivega ukrepa CIPRA poziva alpske države in njihove regionalne enote k prilagoditvi gradbenih predpisov, tako da bo gradnja novih objektov potekala le še v skladu z merili mednarodno priznanega standarda pasivne hiše (letna poraba toplote na kvadratni meter ogrevane površine ne presega 15 kWh/m²a).
- Pri dodelitvi dovoljenja za izvedbo sanacije stavb večjih dimenzij je treba postaviti pogoj, da potrebe že sanirane stavbe po toploti za ogrevanje ne presegajo 40 kWh/m²a.
- Sanacijo stavb morajo finančno spodbujati vse pogodbenice.

Časovni okvir:

CIPRA poziva vse alpske države, da nacionalno zakonodajo na tem področju v petih letih ustrezno prilagodijo in v istem roku zagotovijo potrebne ukrepe spodbujanja.

Povečanje učinkovitosti proizvodnje energije

Cilj:

Povečanje zmogljivosti oziroma posodobitev obstoječih hidroelektrarn ob istočasnem upoštevanju ekoloških spremljevalnih ukrepov (izvajanje okvirne vodne direktive EU) naj bi kratkoročno vplivala na povečanje energijske učinkovitosti za poldrugikrat. Tako je mogoče z okoljskega vidika pogosto nesprejemljivo urejanje novih površin preprečiti z nadaljnjimi naložbami. objekti.

Ukrep:

Pogodbenice morajo preveriti in oceniti zakonske določbe, ki urejajo subvencioniranje ekološke električne energije (npr. avstrijski zakon o ekološki električni energiji), in ključna področja subvencioniranja preusmerijo s področja subvencioniranja gradnje novih objektov izključno na področje večje učinkovitosti in posodobitve obstoječih hidroelektrarn.

Časovni okvir:

Ustrezni ukrepi za povečanje energijske učinkovitosti se začnejo izvajati takoj, ko bo akcijski načrt sprejet v okviru X. Alpske konference.

Vizija prihodnjega razvoja na področju energije za Alpe

Cilj:

Soglasje o prihodnjem trajnostnem ravnanju z energijo v alpskem prostoru je treba doseči tako, da se po načelu soudeležbe izdela vsealpska vizija prihodnjega razvoja koordinirane energetske politike.

Ukrep:

CIPRA od organov Alpske konvencije zahteva, da izdelajo t.i. vizijo prihodnjega razvoja na področju energije v Alpah, ki bo usmerjena v izvajanje. V tem okviru je treba prikazati tako ukrepe za varčevanje z energijo in povečanje energijske učinkovitosti kot tudi potencialne za razvoj obnovljivih virov energije, ki bodo sprejemljivi za naravo in krajino. V proces izdelave vizije je treba vključiti vse zainteresirane deležnike iz gospodarstva, civilne družbe ter lokalnih in regionalnih organov.

Časovni okvir:

„Vizijo prihodnjega razvoja na področju energije za Alpe“ je treba izdelati v dveh letih, sprejeta pa morala biti v okviru XI. alpske konference. Nato pa jo bo treba začeti uresničevati v praksi.

Ukrepi na področju prometa

Začeti pri vseh oblikah prometa osebnih in tovornih motornih vozil

Promet osebnih in tovornih motornih vozil je z okoli 30 % porabe energije ob zelo visokem deležu fosilnih nosilcev energije eden največjih virov emisij CO₂. Temu ustrezno obstajajo na področju prometa velike možnosti varčevanja. Pri tem gre za znotrajalpski promet osebnih vozil (ciljni in izvorni promet), turistični alpski promet ter tranzitni promet oseb in blaga prek Alp.

Pogodbenice Alpske konvencije so se v črki j) drugega odstavka 2. člena Alpske konvencije zavzele za obsežnejšo preusmeritev prometa, zlasti tovornega, na železnico. V 7. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju prometa so se pogodbenice zavezale, da bodo zajele in izkoristile potencialne pri obsegu prometa za njegovo zmanjšanje.

CIPRA zato zahteva, da se na področju prometa sprejmejo obsežni ukrepi za zmanjšanje posledic podnebnih sprememb. Poudarjanje pomena teh ukrepov pa ne sme zmanjšati pomena nadaljnjih pomembnih političnih zahtev CIPRE na področju prometa, npr. prepovedi nočne vožnje tovornih vozil na celotnem območju Alp ali pa razširitve sektorske prepovedi vožnje za prevoze večjih količin tovarov (gospodinjski odpadki, odpadne kovine, odpadni papir itd.). Ravno tako je pomembno, da se v doglednem času dosežejo večje izboljšave v obliki posodobitve obstoječih železniških prog za osebni in tovorni promet. Pri tem pospešena gradnja velikih projektov baznih predorov na Brennerju in na progi Lyon–Torino s časovnega vidika kot tudi zaradi težje izvedljivosti v primernem roku ne bo pripomogla k izboljšanju razmer na velikih tranzitnih oseh. Prav tako je treba v naddržavnem okviru uskladiti cestnine, tarifne sisteme in vozne rede.

Prometne povezave v alpskih aglomeracijah

V številnih aglomeracijah in na območjih dnevne migracije v alpskem prostoru obstajajo velike možnosti za boljšo porazdelitev med različnimi vrstami prometa v korist javnega potniškega ter nemotoriziranega, počasnega prometa. Na tem področju si je treba s prometnimi povezavami, deloma tudi na čezmejni ravni, prizadevati za preusmeritev uporabe osebnih motornih vozil v uporabo sredstev javnega potniškega prometa. Za to so potrebni zlasti enotni tarifni sistemi z vozovnicami, ki bi veljale intermodalno za javni potniški promet celotne regije.

Cilj:

Z vzpostavitvijo prometnih povezav je treba preusmeriti uporabo osebnih motornih vozil v uporabo sredstev javnega potniškega prometa in s tem doseči občutno zmanjšanje emisij CO₂. V naslednjih desetih letih si je treba v aglomeracijah in na območjih dnevne migracije prizadevati za 30 % zmanjšanje emisij CO₂ iz prometa.

Ukrep:

Z izboljšanjem ponudbe javnega potniškega prometa in usklajenimi ugodnimi intermodalnimi tarifnimi sistemi je treba intenzivneje spodbujati vzpostavitev prometnih povezav – tudi čezmejnih – še zlasti na območjih dnevne migracije. Za to pa je potrebno sodelovanje vseh pogodbenic na celotnem alpskem prostoru.

Časovni okvir:

Emisije CO₂, iz prometa osebnih motornih vozil naj bi se v aglomeracijah in na velikih območjih dnevne migracije v Alpah v naslednjih treh letih zmanjšale za 10 %, v naslednjih petih letih za 15 % in naslednjih desetih letih za 30 %.

Sistem upravljanja prometa na vsealpski ravni

Za trajnostno upravljanje prometa v Alpah obstajajo številni modeli in instrumenti. Ideja o ustanovitvi tranzitne borze, ki jo je predlagala Alpska pobuda in je med tem postala znana po vsej Evropi, je učinkovit instrument preusmeritve tranzitnega prometa s cest na železnico. EU meni, da je zamisel o alpski tranzitni borzi načeloma skladna z zakonodajo EU.

Cilj:

Vzpostavitev vsealpske tranzitne borze pomeni omejitev števila tovornih vozil, ki prečkajo Alpe, in nediskriminatorno trgovanje s pravicami do tranzita. S tem in drugimi ukrepi za trajnostno upravljanje prometa bi lahko pospešili proces preusmerjanja prometa na železnico. Tako bi se pomembno zmanjšale emisije CO₂, ki jih povzroča čezalpski tranzitni promet tovornih vozil, istočasno pa bi se razbremenilo tudi okolje.

Ukrep:

CIPRA zahteva vzpostavitev trajnostnega sistema prometa v Alpah, ki predvideva tudi vsealpsko tranzitno borzo za težki tovorni promet. Z izdajo dovolilnic za tranzit bi omejili število voženj tovornih vozil prek Alp, ki bi se enakomerneje porazdelila po različnih prelazih in po delovnih dnevih. Kot pri drugih omejenih dobrinah, bo cena tudi tukaj odvisna od povpraševanja. Tranzitna borza bi morala vključevati nadaljnje ukrepe za uvedbo sistema upravljanja prometa z namenom preusmeritve tranzitnega tovornega prometa s ceste na železnico.

Časovni okvir:

V naslednjih treh letih naj bi na vseh alpskih tranzitnih oseh delovala alpska tranzitna borza z usklajenim številom dovolilnic za tranzit in usklajenimi tarifami.

Omejitev hitrosti na območju Alp

Alpe bi morale biti v obstoječi cenovni politiki upoštevane v večji meri

Obstoječa Direktiva EU o cestnih pristojbinah za uporabo določene infrastrukture za težka tovorna vozila (2006/38/ES), ki bo v kratkem novelirana, Alpe opredeljuje kot „ekološko zelo občutljivo regijo“ in zato se ponuja možnost dviga cestnih pristojbin. Vendar so ustrezna izvedbena določila oblikovana tako ozko, da niso niti približno usklajena z resničnimi potrebami (tj. vključitev vseh zunanjih stroškov, kot npr. stroškov infrastrukture, ki jih povzroča težek tovorni promet, stroškov prometnih nesreč, stroški škode, povzročene okolju in zdravju itd.). Zlasti na gorskih območjih so stroški, ki bremenijo skupnost, zaradi močnejšega vpliva in hitrejšega poteka podnebnih sprememb občutno višji kot v ravninskih predelih. Pri tem niti omejitev na dovoljenih +25 % glede na standard prevoznih stroškov niti omejitev vožnje na tiste poti, za katere že obstajajo načrti za gradnjo novih železniških prog v istem koridorju, niso ukrepi, ki bi bili uspešni ali primerni.

V kratkem naj bi bila zgoraj omenjena direktiva o cestnih pristojbinah novelirana v tem smislu, da bodo v ceno prometa vključeni tudi zunanji stroški. To priložnost je treba izkoristiti v korist Alpam. Zato se morajo pogodbenice Alpske konvencije aktivno vključiti v tekoči zakonodajni postopek.

Cilj:

S povišanjem cestnih pristojbin, ki je posledica zaračunavanja vseh stroškov prometa težkih tovornih vozil, je treba odpraviti sedanje izkrivljanje konkurenčnosti, zmanjšati obseg prevoženega blaga, posledica tega pa bo preusmeritev tovora s cest na železnico. Istočasno se bodo občutno zmanjšale emisije CO₂.

Ukrepi:

Pri noveliranju Direktive o cestnih pristojbinah za uporabo določene infrastrukture za težka vozila (2006/38/ES) je treba Alpe kot območje, ki so ga še posebno prizadele podnebne spremembe, primerno upoštevati. CIPRA tudi zahteva, da se odpravi sedaj veljavna prepoved zvišanja pribitka k cestni pristojbini za več kot 25 % v Alpah. Ravno tako je treba odpraviti predpis, ki določa, da je cestno pristojbino na tranzitnih cestah možno povišati le v primeru, ko obstajajo načrti za gradnjo infrastrukture v istem koridorju.

Prihodki alpskih držav iz pobranih cestnih pristojbin se lahko namenijo za izvajanje ukrepov varstva podnebja na območju Alp, za neinfrastrukturne ukrepe preusmerjanja težkega tovornega prometa s ceste na železnico ali za zaščito prizadetega prebivalstva, kot so npr. ukrepi varstva pred hrupom.

Časovni okvir:

Navedeni ukrepi se izvajajo v okviru tekočega zakonodajnega postopka.

Omejitev hitrosti v celotnem alpskem prostoru

Wuppertalski inštitut za podnebje, okolje in energijo je izračunal, da bi bilo mogoče na nemških avtocestah z omejitvijo hitrosti 120 km na uro občutno zmanjšati emisije CO₂, ki jih povzročajo osebni avtomobili. Raziskovalci raziskovalnega centra UK Energy Research Centre in oxfordske univerze dokazujejo, da bi bilo z večjo omejitvijo hitrosti mogoče doseči bistveno večje zmanjšanje emisij. Tudi pri novogradnjah in sanaciji avtocest so stroški za predore, mostove itd. nižji in zato so nižje tudi emisije, če so omejitve hitrosti na teh cestah nižje.

Zaradi topografskih razmer in pogostih toplotnih inverzij so posledice, ki jih povzročajo hrup in izpušni plini v Alpah, hujše kot zunaj alpskega prostora. CIPRA zato od pogodbenic Alpske konvencije zahteva, da na celotnem območju Alp uvedejo omejitev hitrosti na 100 km na uro na avtocestah in 80 km na uro na glavnih magistralnih cestah.

Cilj:

- Zaradi omejitve hitrosti se bo zmanjšala poraba goriva in s tem tudi emisije CO₂, ki jih povzroča motorizirani promet v Alpah.
- Omejitev hitrosti mora tranzitne potnike in domače prebivalstvo opozarjati na to, da se nahajajo na občutljivem območju. Ukrep naj bi istočasno zvišal raven okoljske zavesti ljudi, poleg tega pa izboljšal prometno varnost.

Ukrep:

CIPRA zahteva, da se za celotno območje Alp uvede omejitev hitrosti za osebne avtomobile, ki bo usklajena z vsemi pogodbenicami, in sicer 100 km na uro pri vožnji na avtomobilskih cestah in 80 km na uro pri vožnji zunaj naselja. Upoštevanje tega predpisa - tudi nižjih omejitev hitrosti za tovorna vozila - je treba dosledno nadzorovati, kršitve pa ustrezno kaznovati.

Časovni okvir:

V treh letih naj bi bila na vseh avtocestah alpskega prostora najvišja dovoljena hitrost 100 km na uro in pri vožnji zunaj naselij 80 km na uro.

Ukrepi na področju turizma

Turizem je gospodarska panoga, ki je deležna visokih subvencij. Ko država spodbuja gospodarstvo, mora paziti, da gospodarski razvoj usmerja v trajnostni razvoj. Sem sodi tudi varstvo podnebja. Finančno spodbujanje turizma mora zato stremeti k strogemu upoštevanju meril, ki zahtevajo sprejemljivost za podnebje. Velike možnosti za zmanjšanje izpustov CO₂ so zlasti na področju prometa in (ogrevalne) energije, tudi turizma.

V 6. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju turizma se pogodbenice zavezujejo k vključevanju načel varstva narave in ohranjanja krajine v spodbujanje turizma in, kolikor je mogoče, k spodbujanju zgolj tistih projektov, ki varujejo krajino in so sprejemljivi za okolje. V skladu s 13. členom pa bodo pogodbenice spodbujale ukrepe za omejevanje prometa z motornimi vozili v turističnih središčih. Ta člen pogodbenice zavezuje k podpiranju zasebnih in javnih pobud, ki želijo izboljšati dostopnost turističnih krajev in središč s sredstvi javnega prevoza in spodbuditi rabo tovrstnih prometnih sredstev pri turistih.

100 turističnih paketov za trajnostno mobilni turizem v Alpah

Da sta celo v odročnih turističnih krajih možna prihod in bivanje turistov s pomočjo sredstev javnega prometa, so dokazali t.i. alpski biseri (Alpine Pearls), partnerski kraji oz. občine v okviru enega od Interregovih projektov. V avstrijskem Werfenwengu, ki je na tem področju zgled vsem drugim, so pozitivne učinke na turizem povezali s pozitivnimi učinki na okolje: s prihodom turističnih gostov v zimski sezoni z vlakom (9-odstotno povečanje v l. 1998/99 na 25-odstotno povečanje v sezoni 2000/01) so uspeli prihraniti 1,2 mio. kilometrov z osebnimi avtomobilom in s tem dosegli občutno zmanjšanje izpustov CO₂.

CIPRA zahteva, da pogodbenice omogočijo izoblikovanje 100 vzorčnih paketov (paketi turistične ponudbe) trajnostnega turizma na območju Alp, ki bodo ob privlačnih pogojih vsebovali ponudbo za turiste, ki bo pokrivala njihove potrebe po mobilnosti tako, da bo v kraj mogoče pripotovati oz. tam bivati izključno z okolju prijaznimi prometnimi sredstvi (vožnja z avtobusom, vlakom, kolesom, vozili z ničelno stopnjo izpusta, konji oz. peš hoja...).

Cilj:

Namen ponudbe 100 trajnostnih paketov na vsealpski ravni je preusmeriti del mobilnosti v turizmu s prometa osebnih motornih vozil na uporabo prometnih sredstev, ki so sprejemljivejša za okolje, ter s tem zmanjšati izpuste CO₂.

Ukrep:

Pogodbenice spodbujajo oblikovanje in začetno fazo ponudbe stotih privlačnih počitniških paketov, ki predvidevajo tako prihod turistov kot tudi njihovo bivanje v kraju brez avtomobilskega prometa. To naj bi se zgodilo v sodelovanju s partnerji, kot npr. v občinah, ki so združene v mreži Alpski biseri.

Časovni okvir:

Izoblikovanje 100 paketov, ki predvidevajo prihod turistov s sredstvi javnega prometa in njihovo trajnostno mobilno bivanje v izbrani turistični regiji, se s finančno podporo pogodbenic se zaključi po dveh letih. Podpora za izoblikovanje turističnih paketov naj bi od njihove uveljavitve na tržišču dalje trajala (največ) še nadaljnjih pet let.

Brez varstva podnebja ni spodbujanja turizma

S spodbujanjem turizma je sprejeta tudi odločitev, ali se turistični razvoj ravna po načelih trajnostnega razvoja in varstva podnebja.. Upoštevajoč precejšna subvencijska sredstva, ki

se namenljajo turizmu, CIPRA zahteva, da mora biti subvencioniranje te panoge usmerjeno v upoštevanje meril varstva podnebja.

Cilj:

Namen takega usmerjanja pri finančnem spodbujanju turizma je zmanjšati rabo fosilnih virov energije, denimo v turističnem prometu ali pri stavbah, in tako omejiti izpuste CO₂. Istočasno je tak ukrep lahko vzorčni primer tudi za druge kraje.

Ukrep:

Pogodbenice opredelijo skupna merila za izvajanje turističnih dejavnosti, ki so sprejemljive za podnebje. Nadalje je treba preveriti, ali se obstoječa zakonodaja na področju dodeljevanja finančne podpore ujema z merili, in sprejeti potrebne spremembe zakonodaje.

Časovni okvir:

Ukrep se lahko izvede v roku petih let: v dveh letih pogodbenice opredelijo skupna merila za izvajanje turističnih dejavnosti, ki so sprejemljive za podnebje. V naslednjem letu pogodbenice preverijo, ali njihova zakonodaja na področju dodeljevanja finančnih podpor ustreza izdelanim merilom in, če se bo izkazalo za potrebno, tudi prilagodijo v naslednjih dveh letih domačo zakonodajo.

Strategije prilagajanja posledicam podnebnih sprememb: trajnostni razvoj turizma ter ravnanja z naravnimi viri in s krajino

Poleg zmanjševanja posledic podnebnih sprememb je prilagajanje posledicam drugo pomembno področje obvladovanja problematike podnebnih sprememb. V vsakem primeru bo treba preprečiti, da netrajnostni prilagoditveni ukrepi ne bi izničili ciljev varstva podnebja ali pa zaradi netrajnostne politike dodeljevanja finančne podpore ne vezali finančnih sredstev, ki jih nato primanjkuje za izvajanje trajnostnih strategij.

Obstaja precejšnje število področij delovanja, na katerih bi morali sprejeti ustrezne prilagoditvene ukrepe. To se mora zgoditi, denimo, tudi v okviru celovitega upravljanja z naravnimi nesrečami, pri čemer je poudarek na previdnostnem načelu. Tovrstno upravljanje z naravnimi nesrečami vsebuje visok potencial za spodbujanje prilagoditvene sposobnosti narave. Glede na to, da je vedno pogostejše pričakovati obdobja močnih vetrov, sodijo sem varovanje in obnavljanje gorskih gozdov, varovanje in določanje retencijskih prostorov ob rekah in potokih, renaturacija tekočih voda in omejevanje pozidave površin. Povečevanje ekološke vrednosti habitatov, ki niso sonaravni, tako ustvarja razmere, ki prinašajo koristi tako obvladovanju tveganj kot tudi varstvu narave.

Ukrepi na področju prostorskega načrtovanja

Urejanje prostora je področje, ki razpolaga z ustreznimi instrumenti, s pomočjo katerih je mogoče sprejeti učinkovite ukrepe za prilagajanje posledicam podnebnih sprememb. Poleg strategij načrtovanja sta pomembna oblikovanje zavesti in ustrezno informiranje javnosti o tveganjih, ki jih prinašajo podnebne spremembe in naravne nesreče. Platforma Alpske konvencije za naravne nesreče opravlja na tem področju pomembno delo. Na vsealpski ravni je prav tako pomembno transparentno zasnovano načrtovanje ogroženih območij.

Po 9. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju urejanja prostora in trajnostnega razvoja upoštevajo načrti in/ali programi za urejanje prostora in trajnostni razvoj „ustrezno in gospodarno omejitev območij, primernih za poselitve, kot tudi ukrepe, ki zagotavljajo, da bodo poseljitvena območja dejansko pozidana“ (3. odst., črka a), „opredelitev območij, na katerih se je zaradi naravnih nevarnosti po najboljših močeh treba izogibati gradnji objektov in naprav“ (odst. 3, črka c) ter „opredelitev naravovarstvenih in krajinskih območij ter območij za varstvo voda in drugih naravnih življenjskih okolij“ (4. odst., črka a).

Določitev ogroženih območij v celotnem alpskem prostoru

Cilj:

Določitev ogroženih območij na celotnem alpskem območju ter na tej podlagi preveritev in prilagoditev zazidljivih zemljišč, naj bi v prihodnje preprečili pozidavo ogroženih območij.

Ukrep:

CIPRA zahteva izdelavo oz. ponovni pregled kart ogroženih območij v alpskem prostoru, ki so izpostavljena nevarnostim zaradi naravnih nesreč in poplav, pri čemer je treba upoštevati podnebne spremembe. Ogrožena območja se upoštevajo pri načrtovanju naselij in prometnic. Kjer je to mogoče, se namembnost površin določi na novo.

Časovni okvir:

Ukrep je mogoče izvesti v štirih letih: v dveh letih se za celoten alpski prostor izdelajo karte ogroženih območij. Kjer te obstajajo, se opravi pregled znotraj postavljenega roka. V naslednjih dveh letih se določi nova namembnost površin.

Ukrepi na področju biotske raznovrstnosti

Segrevanje podnebja bo povzročilo bistvene spremembe pri rastlinju in živalstvu. Na svetovni ravni številnim vrstam že grozi izumrtje. Da bi zaustavili izginjanje vrst, je bila sprožena globalna pobuda Countdown 2010. V alpskem prostoru obstaja zelo pomemben izziv v tem, da preprečimo nadaljnjo razdrobljenost habitatov. V ta namen bo treba vzpostaviti in okrepiti ekološke povezave in mreže. CIPRA zahteva, da pogodbenice Alpske konvencije tudi v prihodnje podpirajo delovanje Platforme Alpske konvencije za ekološko povezanost in podobne pobude nevladnih organizacij CIPRA, WWF, Alparc in ISCAR, tj. izvajanje projekta za ekološki kontinuum. Platforma in omenjeni projekt lahko le nakažeta pravo smer. Od pogodbenic je namreč odvisno financiranje konkretnih izvedbenih ukrepov, ki so v okviru teh dejavnosti opredeljeni kot osrednji ukrepi.

V skladu z 12. členom Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine pogodbenice sprejmejo ustrezne ukrepe za povezanost določenih zavarovanih območij, biotopov in drugih zavarovanih ali zavarovanja potrebnih elementov na državni in čezmejni ravni. Pri tem gre danes vsekakor za ekološko povezavo, ne glede na varstveni status življenjskih prostorov, ki jih je treba povezati. V 8. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju gorskega gozda pa se pogodbenice zavezujejo k izvajanju ukrepov, ki zagotavljajo biotsko raznovrstnost gorskega gozda.

Uresničitev vsealpske ekološke povezanosti

Cilj:

Vzpostavitev ekološke povezanosti v Alpah bo omogočila selitve živalskih in rastlinskih vrst, saj jim zaradi onemogočanja selitvenih poti zaradi podnebnih sprememb grozi izumrtje.

Ukrep:

Vsaka pogodbenica se mora zavezati, da bo financirala izvedbo ukrepov, ki jih Platforma Alpske konvencije za ekološko povezanost v sodelovanju s projektom za ekološki kontinuum z vidika prepustnosti selitvenih poti živali in rastlin opredeli kot nujno potrebne. Ker taki ukrepi zaradi selitev živalskih in rastlinskih vrst ne bodo koristili le tam, kjer se izvajajo, je treba finančno udeležbo pogodbenic Alpske konvencije urediti po ključu, ki se ga določi skupaj.

Časovni okvir:

Ukrepe je treba začeti izvajati takoj, ko bo X. alpska konferenca sprejela akcijski načrt, izvedbo pa zaključiti v treh letih.

Spodbujanje rastišču ustrezne izbire drevesnih vrst

Zaradi dolgih življenjskih ciklov gozdov na splošno in gorskih gozdov so na gozdarstvo v zelo visoki meri negativno vplivale podnebne razmere. Aktualne odločitve morajo upoštevati okvirne pogoje, ki so usmerjeni v prihodnji razvoj. Po najnovejših spoznanjih stroke, denimo, so monokulture smreke v nižjih legah in na neustreznih rastiščih že danes zelo prizadete zaradi vplivov podnebnih sprememb, tj. zaradi spremenjenih padavinskih razmer. To je razlog, zakaj je spodbujanje rastišču ustrezne izbire drevesnih vrst v vsakodnevni gozdarski praksi tako pomembno. Tako ravnanje sicer v zametkih že uresničujejo v posameznih alpskih regijah, vendar si je treba prizadevati, da bi se razširilo na celotno alpsko območje. Obstoječe pobude je treba okrepiti in spodbujati ter jih kot uspešne primere uporabiti tudi v drugih delih alpskega prostora. Krepitev biotske raznovrstnosti je pri tem pozitiven stranski

učinek, saj bi lahko prišlo do ponovne naselitve, recimo, mahov in lišajev, ki so specializirani na posamezne vrste listavcev in v smrekovem gozdu ne morejo najti zase ustreznega habitata.

Cilj:

Namen izvajanja ukrepov za spodbujanje rastišču ustreznih drevesnih vrst je nadomestitev monokultur smreke s sonaravnimi gozdovi. S tem bi se okrepila odpornost proti vplivom podnebnih sprememb, obenem pa bi to okrepilo tudi biotsko raznovrstnost gozdov.

Ukrep:

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo rastišču ustrezno izbiro drevesnih vrst vključile v svoje nacionalne programe za razvoj gozdov oziroma jo spodbujale in v ta namen v svoje programe spodbujanja vključile novo ključno področje delovanja

Časovni okvir:

Ukrepe je treba začeti izvajati takoj, ko bo X. Alpska konferenca sprejela akcijski načrt. Vsaka od pogodbenic mora program spodbujanja sprejeti v roku treh let.

Certificiranje vseh gozdov v alpskem prostoru

Ob povečani rabi lesa, ki je sicer smiselna, je treba paziti, da intenzivnejša raba gozdov ne bi škodljivo vplivala na naravno okolje. CIPRA zato zahteva, da se gospodarjenje z vsemi gozdovi na območju veljavnosti Alpske konvencije izvaja v skladu z zahtevami mednarodno priznanega certifikacijskega sistema na najvišji ravni. Posledica tovrstnega ukrepa bo tudi učinkovitejše trženje lesa alpskega izvora, saj povpraševanje po lesu iz gozdov, katerih gospodarjenje je sprejemljivo za naravo, stalno raste.

Cilj:

Certificiranje vseh gozdov na območju Alp mora zagotavljati ohranjanje in krepitev njihove biotske raznovrstnosti. S tem bi preprečili, da bi posledično večja raba lesa iz razlogov varstva podnebja imela negativne vplive na biotsko raznovrstnost.

Ukrep:

Vsaka pogodbenica mora gozdove, ki so v državni lasti, uvesti sistem certificiranja v skladu z določbami, ki urejajo priznani sistem certificiranja, obenem pa, če je to potrebno, spremeniti zakonodajo, kar bi zasebne lastnike zavezalo k prehodu na trajnostno gospodarjenje in k izvedbi ustreznega postopka certificiranja. Če bi to bilo potrebno, bi bilo treba omenjeni prehod finančno podpreti.

Pogodbenice morajo izdelati stroga skupna merila za certificiranje, ki bodo priznana na vsealpski ravni.

Časovni ukrep:

Ukrep se izvede v sedmih letih: po prvih dveh letih je treba opraviti certifikacijski postopek za 50 % gozdnih zemljišč, po štirih letih za 75 % in po sedmih letih za celotno površino.

Ukrepi na področju turizma

Prilagajanje posledicam podnebnim spremembam v prvi vrsti pomeni učinkovitejšo porazdelitev turističnih dejavnosti na vse letne čase ter oblikovanje za naravo sprejemljivejših alternativnih oblik zimskega turizma. Nasprotno je treba večjo uporabo snežnih topov, tj. nove in nove namestitve zasneževalnih naprav in istočasno podaljševanje njihovega obratovanja, zlasti zaradi nesprejemljive porabe vode in energije obravnavati kot

nasprotovanje načelom varstva podnebja. Prav tako se ni mogoče sprijazniti z odpiranjem novih ledeniških površin in neokrnjenih predelov krajine kot „umikanjem v višje lege“.

V 6. členu Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju turizma se pogodbenice zavezujejo, da bodo upoštevale načela varstva narave in ohranjanja krajine pri spodbujanju razvoja turizma in da bodo, kolikor bo mogoče, spodbujale le projekte, ki varujejo krajino in so sprejemljivi za okolje. V istem členu se pogodbenice zavezujejo, da bodo vpeljale politiko, ki krepi konkurenčno sposobnosti sonaravnega turizma v alpskem prostoru, kar je v navzkrižju s subvencioniranjem snežnih topov.

Opustitev subvencioniranja uporabe snežnih topov

Cilj:

Inventarizacija porabe vode in energije daje podlago za izdajo novih dovoljenj za uporabo sistemov umetnega zasneževanja. Z opustitvijo subvencioniranja uporabe snežnih topov iz javnih sredstev je treba preprečiti, da bi država neustrezno podpirala prilagajanje podnebnim spremembam. Obenem je treba zagotoviti, da so javna investicijska sredstva, namenjena subvencioniranju turizma, v zadostnem obsegu na razpolago za izvajanje trajnostnejših ukrepov, kot je, denimo, diverzifikacija ponudbe.

Ukrepi:

Pogodbenice izdelajo pregledni seznam sistemov umetnega zasneževanja v posameznih regijah in občinah, iz katerega bo razvidna poraba vode in energije in ki bo podlaga za oceno sprejemljivosti uporabe novih zasneževalnih naprav.

Pogodbenice prenehajo subvencionirati uporabo snežnih topov, ki se na vseh ravneh države financira iz javnih sredstev.

Časovni okvir:

Vse alpske države pripravijo v štirih letih pregledne sezname sistemov umetnega zasneževanja v posameznih regijah in občinah, iz katerih bo razvidna poraba vode in energije. Poleg tega vse pogodbenice že v dveh letih zagotovijo zakonske predpise, ki prepovedujejo subvencioniranje uporabe snežnih topov iz javnih sredstev.

Opustitev urejanja dostopa do ledeniških površin in doslej nedostopnih delov krajine

Cilj:

Preprečiti je treba, da dvig meje snežnih padavin, ki je pogojen s podnebnimi spremembami, in vedno manjše število dni z zagotovljenim naravnim snegom na nižje ležečih smučiščih ne bo privedel do tega, da bodo na drugih ledenikih in v še neokrnjenih predelih krajine začeli graditi nova smučišča.

Ukrep:

Pogodbenice Alpske konvencije se dogovorijo, da bodo na svojem državnem ozemlju prepovedale urejanje dostopnosti do ledenikov in doslej še neokrnjenih delov krajine.

Časovni okvir:

Vse pogodbenice v dveh letih zagotovijo zakonske predpise, ki prepovedujejo ureditev dostopnosti do ledenikov in preostalih doslej še neokrnjenih delov krajine.

Ukrepi na področju voda

Opozorili smo že, kako pomembno je izboljšanje ekološke kakovosti stanja voda in njihovih habitatov. S tem je povezano povečanje naravne retencijske zmogljivosti prostora, ki lahko privede do pozitivnih rezultatov tudi v kmetijstvu ter pri rabi vodne energije. Vendar pa se CIPRA bori proti temu, da se s sklicevanjem na „čiste“ energijske vire pospešuje večja raba vodne energije v breme narave. Zato CIPRA zahteva spodbujanje učinkovitosti obstoječih akumulacijskih jezer in elektrarn ter nadaljnji razvoj le-teh po potrebi in pri upoštevanju zahtev vodne ekologije. Istočasno je treba sprejeti sklep o opustitvi gradnje novih velikih akumulacijskih jezer na vsealpski ravni. Zaustaviti je treba tudi neurejeno rast z ekološkega vidika pogosto zelo spornih malih elektrarn, k čemu naj bi pripomogla strategija, ki jo usklajujejo vse pogodbenice in je namenjena trajnostnemu ravnanju z vodotoki in tamkajšnjimi habitatami.

V skladu s črko e) drugega odstavka 2. člena Alpske konvencije bodo pogodbenice posegle po primernih ukrepih s ciljem ohranjanja ali obnove zdravih vodnih sistemov. Protokol o vodi, ki ga predvideva Alpska konvencija, katerega izdelavo CIPRA vedno znova zahteva in ki bi pomenil konkretizacijo navedenih ciljev, žal še danes ne obstaja. V skladu z 2. členom Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju energije pogodbenice v svoji energetski politiki upoštevajo, da je alpski prostor primeren za rabo obnovljivih virov energije, zato spodbujajo medsebojno sodelovanje pri razvojnih programih na tem področju. Ohranjajo zavarovana območja in njihova tamponska območja, varovana in mirna območja ter naravno in krajinsko ohranjena območja ter optimirajo energetske infrastrukture glede na različne stopnje ranljivosti, obremenjenosti in obstoječe poškodovanosti alpskih ekosistemov.

Vsealpska strategija za trajnostno ravnanje z vodami in njihovimi habitatami

Cilj:

Tako obnovljivi viri energije kot vodna energija se morajo izkoriščati v večji meri s ciljem preprečevanja podnebnih sprememb.

Ukrep:

Pogodbenice se strinjajo s skupno vsealpsko strategijo za trajnostno ravnanje z vodami in njihovimi habitatami. Strategija mora predvideti izboljšanje učinkovitosti obstoječih akumulacijskih jezer in elektrarn ter le-te po potrebi še povečati, pri čemer morajo biti upoštevane zahteve vodne ekologije. Predvideti je treba tudi opustitev gradnje novih in velikih akumulacijskih jezer na celotnem alpskem območju kot tudi omejitev neusklajenega povečanja števila malih hidroelektrarn. Zato je treba na celotnem območju Alp vse hidrološko pomembne in posebne hidromorfološke odseke tekočih voda opredeliti za absolutna »nedotakljiva«, kar zadeva gradnjo oziroma načrtovanje novih hidroelektrarn.

Časovni okvir:

Z izvajanjem ukrepa se zaključi v štirih letih: v dveh letih se pripravi skupna strategija, v naslednjih dveh letih pa sledi njen prevzem v pravni red pogodbenc.

Obveščanje, izobraževanje in raziskovanje kot horizontalne teme

Obveščanje, izobraževanje in prenos znanja

Posledice podnebnih sprememb bodo prebivalce v prihodnje zaposlovale v večji meri, kar velja tudi in zlasti za alpski prostor. Naloga pogodbenic in tudi Stalnega sekretariata, da z odgovori Alpske konvencije na vse te izzive seznanijo širšo javnost in pri tem podprejo prenos znanja, ki obstaja na to temo in bo segalo od znanstvenoraziskovalne do praktične ravni, bo zato zelo pomembna.

Kot določa četrti odstavek 4. člena Alpske konvencije, pogodbenice na primeren način poskrbijo za tekoče obveščanje javnosti in prebivalstva o rezultatih raziskav, opazovanj in sprejetih ukrepov. V protokolih za izvajanje Alpske konvencije je zapisano, da pogodbenice spodbujajo izobraževanje in nadaljnje usposabljanje kot tudi obveščanje javnosti o ciljih, ukrepih in izvajanju tega protokola.

Vsealpska kampanja obveščanja in ozaveščanja javnosti

Cilj:

Alpsko prebivalstvo mora biti seznanjeno z vplivom podnebnih sprememb v alpskem prostoru ter z ukrepi za zmanjševanje posledic oz. prilagajanje posledicam podnebnih sprememb, ki jih je treba sprejeti.

Ukrep:

Stalni sekretariat Alpske konvencije v tesnem sodelovanju s pogodbenicami in organizacijami s statusom opazovalk organizira kampanjo, namenjeno obveščanju in ozaveščanju javnosti o aktualnem poznavanju posledic podnebnih sprememb ter morebitnih in potrebnih ukrepih za zmanjšanje teh posledic in prilagajanju nanje.

Časovni okvir:

Kampanja obveščanja se lahko začne takoj po sprejemu akcijskega načrta, traja pa predvidoma dve leti.

Natečaj za zgledno ravnanje s podnebjem

Kot je CIPRA ugotovila pri izvajanju projekta Prihodnost v Alpah, je po eni strani z natečajem, ki obljublja visoke denarne nagrade, mogoče zbrati obširno znanje o obstoječih primerih dobre prakse, po drugi strani pa je mogoče doseči tudi visoko raven upoštevanja določenih tem. Primer ustrezne teme natečaja je oblikovanje turističnih ponudb, katerih cilj je prihranek izpustov CO₂. CIPRA bo tako še letos (2008) v okviru projekta o trajnostnem ravnanju s podnebnimi spremembami organizirala nov natečaj in razpisala visoke denarne nagrade. Razpis natečaja Alpske konvencije v letu 2010 bi lahko odločilno pripomogel k uspešni uresnitvi zadanega cilja.

Cilj:

Natečaj z razpisanimi visokimi denarnimi nagradami želi spodbuditi prebivalce v alpskem prostoru, da Stalnemu sekretariatu posredujejo obstoječe znanje in tekoče dejavnosti glede trajnostnega ravnanja s podnebnimi spremembami. Zbrani rezultati naj bi pripomogli k temu, da se z znanjem in primeri dobre prakse seznani širša javnost.

Ukrep:

Alpska konvencija razpiše natečaj z visokimi denarnimi nagradami za teme, povezane z zmanjševanjem podnebnih sprememb in z ukrepi za prilagajanje njihovim posledicam. Nagrajene bodo dejavnosti, ki jih odlikuje visoka kakovostna raven in so značilne za alpski prostor. Ena od možnih natečajnih tem je oblikovanje turistične ponudbe, katere cilj je zmanjšati izpuste CO₂.

V ta namen je treba izdelati razumljiva in transparentna merila, ki bodo enotna v celotnem alpskem prostoru.

Z rezultati natečaja se na primeren način seznani tudi širša javnost.

Časovni okvir:

Teme in merila se izdelajo v enem letu, v naslednjem letu pa se razpiše natečaj. Nagrade se podelijo v okviru XI. alpske konference.

Raziskovanje

Raziskovanje lahko pomembno prispeva k ravnanju s podnebnimi spremembami. CIPRA zahteva zlasti tiste raziskovalne dejavnosti, ki so usmerjene v izvajanje v praksi in dajejo podlago za ukrepe, ki jih je treba sprejeti. Obenem pa CIPRA opozarja na nevarnost, da bi se začelo z izvajanjem akcijskega načrta zavlačevati, sklicujoč se na pomanjkljivo znanstveno podlago.

V 3. členu Alpske konvencije so se pogodbenice dogovorile, da bodo opravile raziskovalna dela in znanstvena ocenjevanja ter pri tem sodelovale, razvile skupne ali dopolnitvene programe za sistematično opazovanje in uskladile raziskave, opazovanja in zbiranje podatkov. V protokolih za izvajanje Alpske konvencije so se pogodbenice zavezale, da bodo spodbujale in v tesnem sodelovanju usklajevale raziskovanje in sistematično opazovanje za doseganje ciljev protokolov in skrbele za to, da bi se posamezni rezultati raziskovanja in opazovanja, pridobljeni na različnih nacionalnih ravneh, zbirali s pomočjo skupnega informacijskega sistema za stalno opazovanje in obveščanje in bili na voljo javnosti v okviru obstoječega pravnega reda.

Sistem za opazovanje in obveščanje v Alpah (SOIA) mora imeti pomembno vlogo pri usklajevanju in izdelavi celotnega pregleda obstoječega raziskovanja na področju varstva podnebja.

Z ozirom na 37. sejo Stalnega odbora Alpske konference pričakuje CIPRA od zahtev Mednarodnega znanstvenega odbora za raziskovanje Alp (ISCAR) pomembne pobude.

Financiranje kot horizontalna tema: alpski sklad za varstvo podnebja bo namenjen izvajanju akcijskega načrta

Izvajanje akcijskega načrta bo v veliki meri odvisno od razpoložljivih sredstev. Medtem ko lahko pogodbenice nekatere od zahtevanih ukrepov izvajajo samostojno, pa za izvajanje drugih niso potrebna finančna sredstva, ampak sprememba obstoječe zakonodaje. Tukaj se bo pojavila še cela vrsta ukrepov, za katere bodo potrebna skupna sredstva, denimo široko zasnovane informativne kampanje, vsealpski natečaj ali čezmejni ukrepi za ekološko povezanost. Da bi jih bilo mogoče dejansko uresničiti, kolikor jih ni mogoče financirati prek nacionalnih ali evropskih skladov, bo treba ustanoviti alpski sklad za varstvo podnebja.

Cilj:

Ustanovitev sklada mora zagotoviti izvajanje ukrepov, ki so sprejeti v okviru akcijskega načrta za podnebje.

Ukrep:

Pogodbenice Alpske konvencije zaradi financiranja nujnih skupnih ukrepov za izvajanje akcijskega načrta na področju podnebja, ki jih sicer ni mogoče financirati s sredstvi iz nacionalnih skladov ali skladov EU, ustanovijo skupen, tj. alpski sklad za varstvo podnebja. Višina deleža finančnih sredstev, ki ga v sklad prispevajo pogodbenice, se določi skupaj. V skladu naj bi po možnosti sodelovale tudi regije. Sklad naj bi financiral zlasti izvajanje ukrepov na področju čezmejnega sodelovanja na ravni občin, gorskih masivov in dolinskih sistemov, na področju izobraževanja in obveščanja prebivalstva in obiskovalcev ter izvajanje inovativnih izvedbenih projektov, ki delujejo kot zgled drugim.

Časovni okvir:

Sklad naj bi bil ustanovljen v času X. alpske konference.

Spremljanje in nadzorovanje ter prilagajanje akcijskega načrta za področje podnebja

Pogodbenice Alpske konvencije so pozvane, da za izvajanje vseh ukrepov, ki jih predvideva načrt za delovanje na področju varstva podnebja, predvidijo nezapleten in nebirokratski postopek spremljanja in nadzorovanja (monitoringa).

Izvajanje akcijskega načrta je treba v okviru Alpske konference, torej vsako drugo leto, preveriti in po potrebi prilagoditi novim spoznanjem.